

FIZIOLOŠKO ALI RAZVOJNO JECLJANJE



Kakšna motnja je fiziološko ali razvojno jecljanje?

Fiziološko ali razvojno jecljanje je oblika netekočega govora. Kaže se z zatikanjem besed, ponavljanjem začetnih glasov v besedi, ponavljanjem zlogov in besed ali pojočim izgovarjanjem samoglasnikov. Do takšnega jecljanja pride:

- ker bi otrok rad povedal več in hitreje kot zmora njegov govorni aparat,
- ker se v tem času besednjak hitro povečuje, otrokove misli pa prehitujejo njegovo zmožnost govora.

Pojavi se razvojno jecljanje, ki po raziskavah zajame kar 80 odstotkov vseh otrok. Gre za običajen pojav, ki ob ustreznem ravnanju z otrokom izzveni samo od sebe.

V katerem obdobju se najpogosteje pojavi?

Najpogosteje se pojavi v obdobju intenzivnega govornega razvoja, to je med 2. in 5. letom. Do petega leta (ali nekoliko kasneje) sicer izgine, vendar do takrat ne moremo zagotovo vedeti ali gre za prehodno zadevo ali je to že začetek resne govorne motnje oziroma pravega jecljanja, ki se ponavadi pojavi ob vstopu v šolo. Če pravo jecljanje odkrijemo hitro, ga lahko hitreje odpravimo ali vsaj zmanjšamo.

Kakšni so vzroki za jecljanje?

- lahko je prirojena motnja, če v družini že kdo jeclja,
- povečana občutljivost živčnega sistema (težko zaspijo, se zbujejo, imajo more, so razdražljivi),
- fiziološki vzroki (splošna zdravstvena oslabeledost, bolezen),
- časovna občutljivost govornih funkcij - prehitel razvoj govora,
- psihološki vzroki (travme, strahovi),
- socialni vzroki (neustrezni vzgojni postopki, slab govorni model, dvojezičnost),
- neprijetni dogodki (ločitev, selitev, smrt).

Še bolj bodimo pozorni na urejeno dnevno rutino, dovolj spanja in gibanja. Poiščimo otrokova močna področja in mu omogočimo, da se izraža na čim več njemu najbližjih načinov (bodisi preko športa, preko umetnosti oziroma ustvarjalnosti...)

Se da motnjo popolnoma odpraviti?

Razvojno jecljanje v večini primerov popolnoma izzveni in se prehodno lahko pojavi še v časovno občutljivih obdobjih (ob vstopu v šoli in puberteti). V kolikor motnja ne izzveni sama od sebe je potrebno poiskati pomoč logopeda.

Kdaj poiskati pomoč logopeda?

Pomoč je potrebno poiskati, če se stanje ne izboljšuje ter kadar govor spremljajo gibi obraza in telesa, ki nakazujejo krč govornega aparata (obraz je napet, ramena se dvigujejo, hlasta za zrakom).

Na logopeda se je potrebno obrniti tudi, če pri *petletnem otroku* opazimo naslednje znake:

- nepotrebno ponavljanje celih besed in celih fraz,
- vse pogostejše ponavljanje zvokov in zlogov,
- podaljševanje besed,
- govor postane fizično naporen,
- zategnjenost oziroma zakrčenost obraznih mišic,
- govor se konča s cvilečim glasom ali z neprimerno jakostjo,
- izogibanje situacijam v katerih bi moral govoriti,
- izogibanje težjim besedam iz strahu pred jecljanjem.

Kako lahko otroku pomagamo?

- Od otroka ne zahtevamo, da govori samo natančno in pravilno temveč mu omogočimo, da v govorjenju uživa.
- Kadar nam kaj razlaga ali odgovarja na vprašanje ga poslušamo ter mu damo dovolj časa, da pove kar želi.
- Z otrokom se veliko pogovarjamo in ga pri tem gledamo v oči.
- Govorimo počasi, razločno in potrpežljivo.
- Otroka nikoli ne zasmehujemo in ponižujemo.
- Do otroka se vedemo običajno – jecljanje je zgolj govorna motnja in ni povezana z intelektualnimi sposobnostmi.
- Izogibamo se opozorilom, kot so »govori počasneje«, »vzemi si čas«, »globoko vdihni«. Ta opozorila so dobronamerna, vendar postane otrok zaradi njih še bolj pozoren na trenutno težavo, kar lahko pripelje do frustracije.
- Kadar je otroku neprijetno in začnjenja jecljati ga spodbudimo k aktivnostim, ki ne zahtevajo veliko govorjenja (priporočljivo je petje, ki sprošča govorila).
- Med govorom ga ne prekinjamo in od njega ne zahtevamo, da ponovi vse od začetka.
- Ne rečemo mu, da naj malo premisli preden začne govoriti.
- Otroku naj govori sam – nikoli ne dokončamo besed in povedi namesto njega.

Za konec pa še:

Z otrokom se vedno pogovarjajte tako, da se bo čutil ljubljenega in sprejetega. Dobro ga poslušajte in mu dajte dovolj časa, da pove kar želi izraziti. Ko bo otrok uvidel, da mu umirjen govor lepo uspeva si bo pridobil samozavest in tako bo njegov govor sčasoma tudi v manj znanih situacijah manj zatikajoč. Bodite razumni, potrpežljivi in čutni.

Zapisala: Kristina Kovačič, svetovalna delavka